

Catagrafia din 1838 ne arată cifra reală a tuturor « sîrbilor » din Țara Românească : 11 756 de familii¹. Ținînd seama că lipsesc unele date, cum ar fi de pildă, cele pentru jud. Ialomița, putem socoti un total de 12 000 de familii, corectînd astfel cifrele cu totul exagerate apărute în unele lucrări străine². Este de remarcat că o bună parte din aceste familii s-au strîns la orașe : București 1 600, Ploiești 475, Craiova 422, Brăila 420, Giurgiu 318, Pitești 254, Buzău 249, Ruși de Vede 231, Zimnicea 179, Caracal 127, Alexandria 114, Focșani 63, Rîmnîcu-Sărat 58 ș.a. Trebuie să ținem seama apoi că unele cifre mari pentru județe ca Prahova (645) sau Brăila (420) se datoresc tocmai așezărilor din orașe (Ploiești 473 și Brăila 420). Tendința așezării la orașe este puternic marcată pentru acest ultim județ, unde, din cele 215 familii venite după 1829 și așezate în opt sate ale județului, rămăseseră 117 în 1834 și numai opt familii în 1838.

Pe județe, cele mai multe familii se constată în Ilfov (cu București) (3 895), Teleorman (1 392), Dolj (1 345), Vlașca (885), Romanați (719), Prahova (645) și Olt (552), celelalte județe avînd așezări mai puține.

O altă caracteristică a așezărilor bulgare este gruparea lor în cîteva sate ale unei plăși unde locuiesc într-un număr mai mare și în același timp risipirea lor prin diferitele sate ale aceleiași plăși, unde se stabilesc în număr de 1—5 familii. De exemplu: în județul Dolj, plasa Balta se aflau 365 de familii. Un număr de 342 familii se grupează în trei sate: Băilești (169), Poiana (140) și Măceșul de Jos (33). În același timp însă, 23 de familii se răspîndesc în alte 12 sate ale plășii (cîte 1—4 familii în fiecare sat), ocupîndu-se cu cultura legumelor și zarzavaturilor. Situații asemănătoare găsim nu numai în județul Dolj, ci în toate județele țării, cu unele rezerve pentru județul Ilfov. Aceasta se vede și din anexa nr. 2, în care se găsesc plase cu 10—20 de familii, fără a se indica însă nici un sat, deoarece nicăieri numărul lor nu este de cel puțin 5 familii, ci de obicei de 1—4. Orașele, exceptînd pe cele mai mari, unde erau numeroși negustori și meseriași, au și ele « mahalale sîrbești », locuitorii acestora ocupîndu-se cu grădinăria.

Bineînțeles, în sînul acestor așezări bulgare stratificarea pe bază de avere a continuat să se adîncească, mai rapid la orașe și mai lent la sate. După 1840, cînd situația privilegiată acordată « băjenarilor » încetase, țărani bulgari au avut aceeași soartă ca și cei români. În schimb, mulți dintre cei așezați la orașe s-au ridicat repede, sporînd numărul meseriașilor și negustorilor și contribuînd și ei la dezvoltarea economică a țării. Bulgarii din Țara Românească au format elementul motor al mișcărilor revoluționare de la Brăila din 1841—1843. Ei au participat și la revoluția din 1848, acționînd după interesele lor de clasă. Meseriași și negustorii, mai ales cei mijlocii, ca și țărani, s-au ridicat în apărarea acesteia, pe cînd arendașii sau marii negustori (mai ales la Brăila, unde mulți erau supuși străini) s-au situat pe o poziție reacționară. În același timp, emigrația orășenească a avut o contribuție esențială la mișcarea cultural-politică a renașterii bulgare.

¹ Datele din catagrafia de la 1838 mi-au fost oferite de Ion Donat și G. Rete-gan, din lucrarea lor ce se află sub tipar: *Situația economică și socială a Țării Românești în anul 1838*.

² V. I. S. Kiselkov, *op. cit.*, p. 72.